

Drugi entomološki kolokvij "Entomofauna Hrvatske 1992" i savjetovanje "Entomologija u Republici Hrvatskoj" održani su u organizaciji Hrvatskoga entomološkog društva u Zagrebu 15. - 16. listopada 1992. godine.

U radu znanstvenog skupa i savjetovanja sudjelovalo je više od 50 sudionika iz Hrvatske i Slovenije. Održano je 14 referata i raspravljano je o aktualnim temama. Sudionici su upoznali rad na entomofaunističkim istraživanjima u Hrvatskom prirodoslovnom muzeju u Zagrebu.

Drugi kolokvij nastavak je aktivnosti započete 1989. god. ("Entomofauna Hrvatske 1989") da se redovitim znanstvenim skupovima na temu istraživanja faune kukaca i srodnih skupina životinja Hrvatske potiče, proširuje i ubrzava rad na poznavanju biološke raznolikosti Hrvatske, čuvanju prirodne baštine i unapređivanju gospodarske i druge primjene rezultata istraživanja.

Zbornik sažetaka sadrži uvodnu riječ, jedan referat i 14 sažetaka na hrvatskom i engleskom jeziku: Milošević, B., Zagreb, Uvodna riječ.

Lorković, Z., Moja istraživanja roda *Leptidea* (Lep., Pieridae) u intervalu od 65 godina. - Lorković's investigations of the genus *Leptidea* (Lep., Pieridae) in the interval of 65 years.

Trer, T., Zagreb, Planktonski rakovi Vranskog jezera kod Biograda n/m. - Planctonic Crustacea in Vransko Lake near Biograd n/m.

Potočnik, F., Ljubljana, Rdeči seznam ogroženih mokric (Isopoda terrestria) v Hrvatski. - The Red List of endangered Isopoda terrestria (Crustacea) in Croatia.

Devetak, D., Maribor, Neuroptera Istre in Kvarnerja. - Neuroptera of Istria and Quarnero.

Franković, M., Halapir, R., Zagreb, Fauna vretenaca (Odonata) Hrvatske. 2. Vretenca u zbirci kukaca 'Jurečić'. - Dragonfly (Odonata) fauna of Croatia. 2. Dragonflies in insect collection 'Jurečić'.

Miškić, H., Vukić, M., Franković, M., Zagreb, Fauna vretenaca (Odonata) Hrvatske. 3. Vretenca Zagreba i okolice. - Dragonfly (Odonata) of Croatia. 3. Dragonflies of Zagreb and surroundings.

Franković, M., Zagreb, Fauna vretenaca (Odonata) Hrvatske. 1. Nazivlje. - Dragonfly (Odonata) fauna of Croatia. 1. Terminology.

Kučinić, M., Zagreb, Istraženost faune savijača (Lep., Tortricidae) Republike Hrvatske. - Inventory of tortricoids fauna (Lep., Tortricidae) of Croatia.

Perović, F., Zagreb, Popis osa biljarica (Hym., Symphita) Hrvatske. - Die Liste der Pflanzenwespen (Hym., Symphita) Kroatiens.

Dražić, M., Bubaš, D., Kezić, N., Zagreb, Ugroženost autohtone podvrste pčela (*Apis mellifera carnica*) u R. Hrvatskoj. - Endangerment of autohtonomous bee subspecies (*Apis mellifera carnica*) in the Republic of Croatia.

Durbešić, P., Vujičić-Karlo, S., Zagreb, Istraženost faune trčaka (Col., Carabidae) gorske Hrvatske. - Investigation of the beetle fauna (Col., Carabidae) of the mountain area in Croatia.

Merdić, E., Osijek, Komarci (Dipt., Culicidae) Vinodola. - The mosquitoes (Dipt., Culicidae) of Vinodol area.

Hamel, D., Haraminčić, Z., Zagreb, Prilog poznavanju populacije komaraca (Dipt., Culicidae) na području grada Zagreba. - Contribution to the knowledge of mosquito (Dipt., Culicidae) population in Zagreb.

Majer, J., Pécs, Physiological age and blood sucking of *Tabanus bromius* (Dipt., Tabanidae) at Kopački rit (Croatia). - Fiziološka starost i sisanje krvi *Tabanus bromius* (Dipt., Tabanidae) u Kopačkom ritu (Hrvatska).

Mikuška, J., Osijek, Majer, J., Pécs, Krčmar, S., Osijek, Rasprostranjenost obada roda *Chrysops* (Dipt., Tabanidae) u Hrvatskoj i susjednim zemljama. - The distribution of *Chrysops* genus (Dipt., Tabanidae) in Croatia and neighbour countries.

Znanstvena priopćenja iznijeta na skupu saslušana su sa zanimanjem i rasprava je pridonijela boljem poznavanju pojedinih problema. Svi su autori pridonijeli boljem poznavanju faune Hrvatske. Zapažen je napredak u istraživanju nekoliko skupina (planktonski rakovi, Isopoda terr., Odonata, Neuroptera, Hymenoptera-Symphita i dr., Lepidoptera-Rhopalocera i Tortricidae, Diptera-Culicidae i Tabanidae, Coleoptera-Carabidae i dr.). Pripremljeni su popisi vrsta pojedinih skupina i treba nastaviti s kartiranjem rasprostranjenosti i istraživanjem ugroženosti. Brojne se skupine ne obrađuju, pa ohrabruje pojava novih tema i veće sudjelovanje mladih autora. Poticajna su istraživanja hrvatske entomološke terminologije. Očekuje se da će sljedeći skup (1994. ili 1995. godine) okupiti znatno više sudionika.

Sudionici skupa zahvalili su nazočnom počasnom predsjedniku Hrvatskoga entomološkog društva akademiku Zdravku Lorkoviću na aktivnom sudjelovanju u istraživačkom radu i nesebičnoj pomoći koju daje mladim istraživačima i aktivnostima Hrvatskoga entomološkog društva.

Na savjetovanju je konstatirano da su nakon stjecanja nezavisnosti u Hrvatskoj promijenjeni uvjeti djelovanja, otvorene su nove povoljne mogućnosti, ali su i zadaci i obveze nove i odgovornost struke i pojedinaca mnogo veća. U pripremama za savjetovanje naglašeni su problemi procjene budućih potreba, stanje istraženosti faune kukaca i srodnih skupina životinja, mogućnosti identifikacije vrsta kao rezultanta stanja taksonomije, stanje u nastavi entomologije i uloga Hrvatskoga entomološkog društva.

Sudionici skupa usvojili su sljedeće zaključke i preporuke:

1. Entomologija kao znanost i struka ima značajnu ulogu u budućem razvoju Hrvatske na raznim područjima, u zaštiti bilja od biljnih štetočinja, zaštiti okoliša i prirodne baštine, u humanoj i veterinarskoj medicini, obrani i dr. Stanje sada ne zadovoljava glede stupnja organiziranosti, resursa stručnjaka, istraženosti faune i materijalne osnove. Ratnim razaranjima Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku postojeći su kapaciteti još smanjeni.

Program razvoja entomologije na svim područjima potreban je u sklopu planiranja strategije razvoja Hrvatske. Projekt treba ponuditi nadležnim državnim tijelima.

2. Entomofauna Hrvatske (kukeci i srodne skupine životinja) nedovoljno je istražena, nedostaju popisi vrsta brojnih skupina, istraživanje rasprostranjenosti (kartiranje) je većinom na početku ili se ne obavlja. Stručnjaka taksonomista je izuzetno malo a neke gospodarski važne skupine i skupine važne za zdravlje ljudi i životinja nisu obuhvaćene istraživanjima.

3. Obrazovanje stručnjaka je temelj daljnjeg razvoja faunistike. Profesionalni stručnjaci na fakultetima i u muzejima, iako kod nas rijetko s punim radnim vremenom, rade na sistematici i osnova su za sustavni rad. Stručnjaci s biološkim obrazovanjem koji se bave faunistikom uz druge glavne poslove tj. u slobodnom vremenu, kod nas su malobrojni. Također su rijetki amateri sakupljači koji surađuju sa stručnjacima. Kako je broj profesionalaca relativno mali i u dogledno se vrijeme neće moći dovoljno povećati uslijed objektivno ograničenih materijalnih mogućnosti, rješenje treba tražiti u osposobljavanju većeg broja suradnika biologa-faunista i amatera-sakupljača, kako se to nastoji i u drugim zemljama.

Potreban je cjeloviti program koji bi omogućio: - zapošljavanje profesionalnih stručnjaka u muzejima, institutima i fakultetima do broja potrebnog da se osiguraju vodeći specijalisti za najvažnije skupine kukaca i srodnih skupina životinja; - specijalizaciju stručnjaka u zemlji i inozemstvu kod vodećih sistematičara (tri mjeseca i dulje); - osposobljavanje zainteresiranih biološki obrazovanih stručnjaka koji rade u školama i drugdje a imaju osnovne preduvjete (opremu, poznavanje stranih jezika i dr.) da se u slobodno vrijeme bave entomofaunistikom i uključe u projekte kartiranja i vođenja mladih istraživača i sl.

4. Nastava entomologije, umjesto da se usavršava, mjestimično čini se da slabi pod utjecajem materijalnih poteškoća i nedovoljno promišljenih mjera u inače potrebnom postupku preispitivanja planova i programa. Znanja o kukcima, najbrojnijoj skupini životinja, potrebna su sve više suvremenom čovjeku, a i do sada su u nas bila zanemarena u osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju.

Potrebno je nadležnim državnim tijelima ukazati na probleme i zatražiti da surađuju sa stručnjacima entomolozima pri sastavljanju novih programa i planova za osnovne i srednje škole. Postojeći problemi na sveučilištima mogu se rješavati koordinacijom između nastavnih jedinica, poštujući potrebne razlike, ali i minimalne norme potrebnog obrazovanja za pojedine profile u skladu s normama struke priznatim u svijetu.

5. Rad s mladima nije samo širenje općih znanja iz entomologije i biologije nego siguran put za usmjeravanje pojedinih budućih stručnjaka specijalista. Takav rad poznat u svijetu u nas je sasvim zapostavljen.

Organizacije koje imaju stručnjake, prostor i opremu trebale bi započeti rad s manjim grupama starijih učenika osmogodišnjih škola i učenicima srednjih škola po programima koje treba sastaviti. Hrvatskom entomološkom društvu omogućiti projekte mladih istraživača (kampovi, seminari, ekskurzije i dr.).

6. Razmjena informacija, kako je pokazalo savjetovanje, nedovoljna je među hrvatskim entomolozima i treba nastojati da se uvedu novi oblici i učvrste postojeći.

Predložena su redovita mjesečna tematska predavanja sa savjetovanjem i drugi oblici (radne grupe i dr.). Izdavačku djelatnost treba podržati. Doprinos su novi časopis Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja "Natura Croatica" i najavljeni entomološki časopis "Entomologia Croatica" s područjem proširenim na probleme biološkog suzbijanja štetočinja, korova i dr. Potrebne su i druge priručne publikacije (upute, ključevi i sl.).

7. Zbirke koje se nalaze u Hrvatskom prirodoslovnom muzeju i brojne zbirke u drugim muzejima, fakultetima, institutima i kod pojedinih kolekcionara ili stručnjaka, dokumentacija su neprocjenjive vrijednosti koju treba sačuvati i obraditi. Zbirke izvan Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja gotovo su sve ugrožene jer su male ili nikakve mogućnosti stručnog čuvanja, već su propale neke nenadoknadive zbirke.

Stoga sve zbirke treba smatrati ugroženom baštinom i omogućiti stručni nadzor i materijalnu pomoć za čuvanje.

8. Projekte istraživanja faune koji uključuju istraživanje faune kukaca i srodnih skupina životinja

("Istraživanje prirodne baštine Hrvatske", "Prirodoslovna istraživanja makarskog područja" i dr.), treba podržati i planirati nove.

9. Nabave entomološkog potrošnog materijala, pribora i opreme obavljaju se u pravilu u specijaliziranim trgovinama u inozemstvu što znatno otežava rad znanstvenim organizacijama i gotovo onemogućava primjenu zainteresiranim učenicima, studentima i amaterima.

Treba ispitati da li je moguće da se ublaži ili ukloni ovaj negativni činilac.

10. Hrvatsko entomološko društvo sastavit će detaljni program i plan za ostvarivanje zaključaka i prijedloga kolokvija i savjetovanja, poduzet će potrebno za daljnje okupljanje i suradnju svih zainteresiranih stručnjaka i nadležnim državnim tijelima ponuditi će suradnju i pomoć.

Bogomir Milošević, Zagreb

Simpozij 'Fauna tla' održan je u Zagrebu 16. i 17. veljače 1994. godine u vijećnici Agronomskog i Šumarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U radu simpozija sudjelovao je 71 sudionik. Simpozij je organiziran u znak sjećanja na profesora dr. sc. dr. hc. Željka Kovačevića (Varaždin, 6. 8. 1893 - Zagreb, 4. 3. 1984), utemeljitelja i prvog počasnog predsjednika Hrvatskoga entomološkog društva. Uz Hrvatsko entomološko društvo suorganizatori su bili Zavod za poljoprivrednu zoologiju Agronomskog fakulteta u Zagrebu, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Sekcija za biljnu zaštitu Hrvatskoga agronomskog društva te Šumarski institut Jastrebarsko. U ime Zavoda za poljoprivrednu zoologiju sudionike prvog dijela simpozija pozdravio je akademik Milan Maceljki, a zatim su skupu govorili prof. dr. F. Tomić, dekan Agronomskog fakulteta, prof. dr. M. Figurić, dekan Šumarskog fakulteta, akademik Z. Lorković, počasni predsjednik HED-a, P. Vignjević u ime Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, K. Pintarić u ime Ministarstva graditeljstva i zaštite okoliša, dr. J. Gračan, direktor Šumarskog instituta Jastrebarsko, i drugi. Nakon referata o životu i djelu prof. Kovačevića više njegovih suradnika govorilo je o njegovom doprinosu entomologiji, odnosu prema studentima, njegovim brojnim inicijativama, radu na istraživanju faune tla i dr. Uspomene na prof. Kovačevića evocirane su i čitanjem pisma Z. Zdunića iz Rijeke. Kći prof. Kovačevića prof. biol. Lidija Mladinov zahvalila je organizatorima i svim sudionicima. Za vrijeme skupa u dvorani je priredena izložba fotografija iz života i rada prof. Ž. Kovačevića. Izloženo je i nekoliko njegovih radova, a zanimanje je pobudila i fotokopija članka iz Poljoprivrednog glasnika (Novi Sad, 1924., 20: 8 - 9; 21: 6 - 8; 22: 5 - 6) u kojem se Kovačević već 1924. god. zalaže za biološko suzbijanje štetnika. Izložbu je uredio Branko Britvec.

Njega referata i sažetaka sadrži 4 referata i 16 sažetaka (sažeci su tiskani i na engleskom jeziku):

Referati (Reports):

K e g l e v i ć, S., Zagreb, Sjećanja na profesora Željka Kovačevića (1893 - 1984). - In memory of Professor Željko Kovačević (1893 - 1984).

P a g l i a r i n i, N., O š t r e c, Lj., Zagreb, Djelo prof. Kovačevića u istraživanju mesofaune tla. - The work of professor Željko Kovačević in the research of soil mesofauna.

H r a š o v e c, B., Zagreb, Neobjavljeni rukopis profesora Željka Kovačevića. 1971: Kratak prilog poznavanju entomofaune Nacionalnog parka "Risnjak". - Unpublished manuscript of professor Željko Kovačević, 1971: - Contribution to entomofauna of "Risnjak" National Park.

M i l o š e v i ć, B., Zagreb, Dvadeset godina Hrvatskoga entomološkog društva. - Twenty years anniversary of the Croatian Entomological Society.

Sažeci (Abstracts):

M a c e l j s k i, M., Zagreb, 45 godina istraživanja štetne faune tla u Zagrebu. - 45 years of investigations on nuisible soil insects in Zagreb.

H a r a p i n, M., Jastrebarsko, Istraživanje faune tla u šumarstvu. - Research of soil fauna in forestry.

B r i t v e c, B., Zagreb, Fauna tla kao bioindikator. - The soil fauna as the bioindicator. (v. Glasnik zaštite bilja, Zagreb, 1994, 1: 12 - 16.).

F r a n i ć, Z., Zagreb, Gljive kao bioindikator radioaktivne kontaminacije tla. - Mushrooms as bioindicators of soil radioactivity.

D e v e t a k, D., Maribor, Fauna Myrmeleontidae in Ascalaphidae (Insecta: Neuroptera) Hrvatske. - The fauna of the Myrmeleontidae and Ascalaphidae (Neuroptera) of Croatia.

M i k l o š, I., Zagreb, Treba li zabraniti upotrebu pesticida u šumama? - Should the use of pesticides be banned in forests?

D u r b e š i ć, P., V u j č i ć - K a r l o, S., R a j i ć, D., Zagreb, Fauna Arthropoda listinca šumske zajednice *Aceri-Fagetum subalpinum* u N. P. "Risnjak". - Litter Arthropod fauna in wood community *Aceri-Fagetum subalpinum* of "Risnjak" National Park.

B u k v i ć, I., D u r b e š i ć, P., V u j č i ć - K a r l o, S., Zagreb, Faunističko i zoogeografsko istraživanje kornjaša (Insecta: Coleoptera) šumskih zajednica Medvednice. - Faunistic and zoogeographic research of Coleoptera (Insecta) in some forest communities on Mt. Medvednica.

Ž l o f, V., P e r o v i ć, F., G j u r a š i n, B., Zagreb, Istraživanje terestričke faune u usjevu kukuruza. - Investigations of terrestrial fauna in maize.

Š a m e c, V., H r a š o v e c, B., P e r o v i ć, F., Zagreb, Entomofauna edafskog sloja Medvednice u sastojini hrasta kitnjaka s običnim grabom (*Quercus-Carpinetum illyricum*). - Edaphic entomofauna in Medvednica Mountain in sessile oak and hornbeam forests (*Quercus-Carpinetum illyricum*).

P a n č i ć, S., Osijek, Zastupljenost porodice Elateridae (Insecta: Coleoptera) na području istočne Slavonije (Hrvatska). - The presence of Elateridae (Insecta: Coleoptera) family in eastern Slavonia region (Croatia).

N a g y, P., Gödöllő, Hungary, Seasonal and vertical changes of nematode (Nematoda) abundance in sandy soil. - Sezonske i vertikalne promjene brojnosti nematoda u pjeskovitom tlu.

I v c z i ć, M., Osijek, *Xiphinema* spp. (Nematoda, Dorylaimida, Longidoridae) u vinogradima Hrvatske. - *Xiphinema* spp. (Nematoda, Dorylaimida, Longidoridae) in vineyards of Croatia.

O š t r e c, Lj., Zagreb, Prilog poznavanju faune nematoda (Nemathelminthes, Nematoda) u Hrvatskoj. - Contribution to the knowledge of fauna of nematodes (Nemathelminthes, Nematoda) in Croatia.

R a s p u d i ć, E., Osijek, Fitoparazitne nematode u staklenicima D. P. "Orhideja" Magadenovac (Hrvatska). - Phytoparasitic nematodes in the glasshouses D. P. "Orhideja" Magadenovac (Croatia).

Š a m o t a, D., Osijek, Cistolike nematode roda *Heterodera* (Nematoda, Tylenchida) na području Slavonije i Baranje (Hrvatska). - Cyst-shaped nematodes of *Heterodera* (Nematoda, Tylenchida) genus in Slavonia and Baranja area (Croatia).

U raspravama o referatima kao i u završnoj raspravi sudjelovao je veći broj nazočnih. Ocijenjeno je da su referati vrijedan doprinos istraživanju faune tla u Hrvatskoj. Pozdravljeno je sudjelovanje D. Devetka iz Slovenije, a također prvo sudjelovanje na znanstvenom skupu Ivančice Bukvić i Višnje Šamec. Zapažen je interes više istraživača za neke važne skupine faune tla (Carabidae, Elateridae, nematode) pa bi njihova nastojanja trebala koordinirati. Najveću je raspravu izazvao referat I. Mikloša o prijedlozima nekih ekologa, pa je potvrđeno da potpuna zabrana pesticida u šumama nije opravdana, kako je zaključio i autor. Nažalost nije bilo referata s područja istraživanja posljedica ratnih djelovanja na faunu tla u Hrvatskoj. Poticaj za održavanje simpozija bile su obljetnice rođenja i smrti prof. dr. Željka Kovačevića. Hrvatsko entomološko društvo nastoji unaprijediti poznavanje faune Hrvatske te od skupa 1984. god. u Zoološkom muzeju (o kartiranju faune) sustavno organizira tematske skupove (1989, 1992, 1994). Slijedeći su prioritetni zadaci utemeljenje registra vrsta te poticanje mladih biologa da se bave faunistikom i taksonomijom.

Bogomir Milošević, Zagreb

Tiskanje dovršeno 20. V 1995.